

آسوشه: از آنجا که شبکه اجتماعی محصول اینترنت است نمی‌توان درصد آن را به طور مجزا عنوان کرد ولی نگاهی به آمار مشارکت روستاییان و ساکنان شهرهای کوچک در آخرین سرشماری نفوس و مسکن نشان می‌دهد این کاربران از امکانات خود بیشترین استفاده را می‌کنند. شاید مردم روستاها به اندازه شهرهای بزرگ برخوردار نباشند ولی گروه‌هایی درست کرده‌اند که کارهای شهری خود را در این گروه‌ها مدیریت می‌کنند و اخبار و کارهای روستاها و شهرهای خود را بخوبی اطلاع‌رسانی می‌کنند در حالی که این موضوع در شهرها دیده نمی‌شود.

فائق: به دلیل اینکه آمار خاصی در اختیار ندارم می‌توانم فقط یک نتیجه‌گیری منطقی داشته باشم. بخش کمی از خدمات اینترنتی، تفریحی بوده و بخش زیادی مانند پرداخت قبض، خرید شارژ تلفن همراه، خلافی‌ها و... مبتنی بر نیاز است و از سوی دیگر روستایی‌ها بیشتر از شهری‌ها به فضای مجازی نیاز دارند چون در مسیر شهری تا خانه چندین بانک و ATM وجود دارد ولی در روستاها و شهرهای کوچک محدودیت زمانی برای انجام کارها وجود دارد و باید روستایی در زمان‌هایی خاص خود را مثلاً به پست بانک برسانند تا کارش را انجام دهد و گرنه مجبور می‌شود راهی شهر شود. از سوی دیگر می‌توانم آمار جالبی را بدهم. ما به عنوان جمع‌کننده و ارائه‌کننده خدمات سیستم‌های مبتنی بر تلفن همراه شامل انواع اپلیکیشن با حدود ۶ هزار نفر از توسعه دهنده‌های اپلیکیشن و نرم افزارهای موبایلی همکاری نزدیک و مستقیم داریم و آمار جالب اینکه بالای ۸۵ درصد از

کل افرادی که برای ما اپلیکیشن و نرم افزارهایی تحت تلفن همراه تولید می‌کنند از شهرهای کوچک و روستاها هستند یعنی تولید محتوا و اتفاقات جدید موبایلی بیشتر از شهرهای کوچک و روستاها به شهرها هدایت می‌شود.

دلیل این موضوع چیست؟

فائق: یکی از دلایل این است که این فضای کسب و کار نوین است و فعالیت در فضای مجازی می‌تواند یک کسب و کار خوبی باشد. به هر حال یک رایانه می‌تواند منبع درآمد شود لذا توسعه این بخش می‌تواند بعداً مهاجرت از شهرهای کوچک به شهرهای بزرگ را کمتر کند شاید مهاجرت معکوس نشود ولی حداقل مانع مهاجرت آنها به شهرهای بزرگ می‌شود.

به نظر شما دلیل محبوبیت شبکه‌های اجتماعی خارجی نسبت به بومی چیست و چطور می‌توان کاربران را جذب شبکه‌های اجتماعی داخلی کرد؟

فائق: معمولاً شبکه‌های اجتماعی باید حرف جدید و نوآوری داشته باشند که مورد پسند قرار بگیرد چون لزوماً هر نوآوری منجر به محبوبیت نمی‌شود ولی ما متأسفانه در شبکه‌های اجتماعی و پیام‌رسان در داخل نوآوری نداشته‌ایم و همه چیز کپی بوده است. از سوی دیگر ما مشکل فنی داریم و معمولاً سروها مشکل دارند اگر هم شبکه‌های اجتماعی کوچک راه افتادند به محض اینکه از آنها استقبال شده، سیستم‌ها خوابیده‌اند. موضوع دیگر اینکه سرعت دلزدگی در دنیای مجازی شدت بالاست و به محض اینکه کاربر یک بار استفاده کند و ببیند سرعتش کم است یا جواب درستی نگیرد برای همیشه این شبکه اجتماعی را فراموش می‌کند. یکی دیگر از مشکلات، رواج یک تصور غلط اجتماعی بین کاربران یعنی امن تر بودن شبکه‌های اجتماعی خارجی است.

آسوشه: اگر بخواهیم بررسی کارشناسانه کنیم برخی مسائلی که دوستان آقای فائق گفتند کمی زیر سؤال می‌رود. ما اتفاقاً مشکلمان فنی نیست. وقتی مردم از وایبر مهاجرت کردند تلگرام این همه قابلیت نداشت ولی قدم به قدم به ازای حضور کاربران در آمد و محبوبیت کسب کرد ولی آیا این فضا را به نمونه‌های

داخلی مان می‌دهیم؟ مشکل اینجاست که مسائل فضای مجازی و دیجیتال در کشور ما ارزش گذاری نشده و این یکی از مباحثی است که در مرکز ملی فضای مجازی داریم روی آن کار می‌کنیم تا یک مجموعه مثل کافه بازار ما که توانسته به پلی استور خارجی تنه بزند موقعیت بهتری پیدا کند. از سوی دیگر نبود اعتماد باعث شده است که مردم از پیام‌رسان‌های خارجی استفاده کنند چرا که «مرغ همسایه غازه». ما با حضور در تلگرام اجازه می‌دهیم اطلاعات ما به دست خارجی‌ها برسد ولی می‌تسیم که اطلاعات ما به دست خودی‌ها بیفتد! در ایران بنای حکمیت این نیست که اطلاعات

شیرکوند:

یكسری محدودیت‌ها را خودمان ایجاد کرده‌ایم که باعث شده شبکه‌های اجتماعی داخلی به انزوایرند مثلاً در واتس‌آپ قابلیت تماس تلفنی رایگان وجود دارد و بسیار هم از آن استقبال شد. همین کار را شبکه اجتماعی بومی بیسفون هم انجام داد ولی چون منافع برخی به خطر افتاد مانع کار این شبکه بومی شدند

مردم جمع شده و به فروش برسد پس جای اطلاعات کاربران امن تر است تا نمونه‌های خارجی.

شیرکوند: یکی از دلایل، تنوع خدمات و نوآوری در شبکه‌های اجتماعی خارجی است که در نمونه داخلی وجود ندارد. از سوی دیگر یکسری محدودیت‌ها را خودمان ایجاد کرده‌ایم که باعث شده شبکه‌های اجتماعی داخلی به انزوایرند مثلاً در واتس‌آپ قابلیت تماس تلفنی رایگان وجود دارد و بسیار هم از آن استقبال شد. همین کار را شبکه اجتماعی بومی بیسفون هم انجام داد ولی چون منافع برخی به خطر افتاد مانع کار این شبکه بومی شدند و بیسفون در اثر فشار، مجبور به حذف این سرویس شد و این شبکه بومی که زمانی ۲ میلیون کاربر داشت بسیاری ریزش داشت. نمونه دیگر اینکه در تلگرام خیلی راحت می‌توانید کانال ایجاد کنید ولی بیسفون برای انجام این کار تا مدت‌ها مشکل داشت و می‌گفتند باید نامه‌ای از مرکز رسمی بیاورید که می‌خواهید کانال ایجاد کنید. تایک سال پیش هم شخصاً نمی‌توانستید کانال ایجاد کنید ولی حالا مشکلی نیست.

همچنین از شبکه‌های بومی چندان حمایت نمی‌شود مثلاً ما پهنای باند رایگان در اختیار تلگرام قرار می‌دهیم ولی شبکه‌های اجتماعی داخلی باید برای در اختیار داشتن این پهنای باند، هزینه پرداخت کنند. با این حال شورای عالی فضای مجازی سیاست‌های خوبی را در نظر گرفته که اگر این حمایت‌ها صورت بگیرد این شبکه‌ها رشد می‌کنند. نمی‌توان از یک شبکه داخلی که اتفاقاً دست و پای آن را بسته‌ایم انتظار داشت با یک شبکه خارجی رقابت کند. نقص‌های فنی شبکه‌های داخلی را هم قبول دارم و از سوی دیگر جوی ایجاد شده که اطلاعات کاربران در شبکه اجتماعی داخلی رصد می‌شود در حالی که به این صورت نیست، البته قبول دارم که گاهی سوءاستفاده‌هایی صورت گرفته که به این ذهنیت دامن زده است. مثلاً بدون داشتن حکم قضایی، اطلاعاتی از جایی گرفته‌اند. هر چند تعداد خیلی کم بوده ولی به اعتماد مردم ضربه زده است.

چرا تلگرام محبوب‌ترین پیام‌رسان نزد کاربران ایرانی است و دلیل محبوبیت؟

آسوشه: واقعیت این است که مردم فکر می‌کنند شبکه‌های اجتماعی و پیام‌رسان‌های خارجی رایگان هستند اگر واقعیت را می‌دانستند حتماً از داخلی استفاده می‌کردند. ما روزانه حدود ۱۰۰ گیگابایت بر ثانیه ترافیک به سمت تلگرام داریم یعنی مدیران تلگرام باید ۱۰۰ گیگ اینترنت بخردند تا بتوانند میزبانی کنند. این پول را از کجا می‌آورد؟ یعنی مردم ما را خیلی دوست دارند؟ اطلاعاتی که کاربران ما در این بستر رد و بدل می‌کنند اینقدر برایشان درآمدزاست؟

تلگرام را که فقط برای ایرانی‌ها راه‌نمیداخته‌اند

بله می‌دانم ولی این سؤال اصلی است: تلگرام اصلاً چرا این سرویس را ارائه می‌دهد؟ فیلم را از داخل خانه‌تان می‌گیرید برای خاورتان می‌فرستید چه اتفاقی برای این فیلم می‌افتد؟ اول در سرور تلگرام می‌نشیند بعد دوباره ارسال می‌شود. آیا پاک می‌شود؟ نه. تلگرام چنین قولی نداده و حتی این اطلاعات را شروع به فروش می‌کند. در حال حاضر معلم و دانش‌آموزان، هیأت‌های مذهبی و... از تلگرام برای ارسال اطلاعات استفاده می‌کنند چون پولی از جیب ما بیرون نمی‌رود حواسمان به یک اتفاق بزرگ نیست. یک بار فکر کنیم چه اتفاقی می‌افتد و چه کسی پول آن را پرداخت می‌کند؟

شیرکوند: جواب، همان صحبت‌های قبل است. تنوع و نوآوری، اعتماد مردم، به روز شدن و... می‌تواند دلیل محبوبیت بالای تلگرام باشد.

فائق: محبوب شدن تلگرام در برهه‌ای بود که وایبر به یکباره دچار مشکلات سروری شد و فعالیت این اپلیکیشن مختل شد، تلگرام هم تبلیغات در ایران انجام داد و سرعت بالا، استفاده بسیار راحت از تلگرام و... باعث شد که حجم زیادی از کاربران روی تلگرام بیایند.

آمار دقیقی از تعداد کاربران تلگرام در کشور وجود دارد؟ کانال‌های ایجاد شده از سوی کاربران ایرانی در تلگرام چه تعدادی است؟

شیرکوند: آمار دقیق نیست ولی تلگرام حدود ۶۸-۶۷ میلیون نفر کاربر دارد که حدود ۲۸-۲۷ میلیون نفر ایرانی هستند و این تعداد حدود ۲۳۰-۲۲۰ هزار کانال ایجاد کرده‌اند که برخی تایک میلیون و ۴۰۰ هزار عضو دارند.

آسوشه: بر اساس رصد ما حدود ۱۵۰ هزار کانال وجود دارد که آخرین رصد ما نشان می‌دهد ۱۱ هزار مورد آن بالای ۵ هزار کاربر دارند و همین می‌تواند یک عددی از تعداد کاربران ایرانی را به ما بدهد البته ما نمی‌گوییم ۱۱ هزار ضرب در ۵ چون بعضی کانال‌ها عضوهای مشترک دارند، البته همه کانال‌ها هم فعال نیستند.

مهلت ثبت کانال‌های تلگرامی با بیش از ۵ هزار عضو یک بار تمدید شد، در این مدت تمدید شده چه تعداد ثبت نام کردند؟ استقبال خوب بوده است؟

شیرکوند: ما از ۱۱ دیماه شروع به ثبت نام کردیم تا ۷ بهمن که مهلت اولیه بود ۲۷۰۰ کانال ثبت نام کردند ولی طبق آخرین آمار ما تاکنون ۴۰۶۰ کانال ثبت شده است که البته توقع ما از استقبال بیشتر بود.

به نظر تان چرا میزان استقبال بالا نبود؟

شیرکوند: شاید چون اطلاع‌رسانی مناسبی صورت نگرفت و از سوی دیگر صاحبان کانال‌ها نگران بودند که اطلاعات آنها در اختیار افراد دیگر قرار بگیرد که اتفاقاً درخواست این اطلاعات هم بود که ما اصلاً قبول نکردیم و گفتیم تنها با دستور قضایی امکان‌پذیر است بنابراین نباید نگران اطلاعات باشند چون اطلاعات کاملاً محرمانه است. از سوی دیگر از آنجا که ثبت کانال‌ها به عهده وزارت ارشاد است و نیروی انتظامی و پلیس فتا با کانال‌های متخلف برخورد می‌کنند، پیش‌بینی ما این است با این برخورد در ۱۵ اسفند به عنوان

آسوشه:
اصلاً دیگر فیلتر جواب نمی‌دهد. اعتقاد دارم که ۱۵ سال پیش فیلتر جواب می‌داد و کشور این کار را کرد. فیلترینگ دیگر جواب نمی‌دهد. پس مردم نباید نگران باشند و ما هم معتقدیم که استفاده مؤثر، ایمن، سالم و مطمئن حق مردم ماست ولی یادمان باشد که آن ۵ درصد فراگیری اش وحشتناک است